

FOTO KAREL CUDLÍN

od věci

Žiji s plži v míru

Má-li dnes Česko svého třídního nepřítele, je jím bezpochyby plzák španělský – hnědý slimák, který se ze své domoviny rozlezl do celé Evropy a požírá zahrádkářům úrodu. Magazíny a přílohy deníků se předhánějí v návodech, jak hnědé vetřelce co nejučinněji vyhubit, a právě teď po vydatných deštích souboj člověka s plžem na zahoncích vrcholí. Biolog a filozof Stanislav Komárek má pro tyto tvory kupodivu slabost.

□ PETR TŘEŠŇÁK

„Jsem hnusní, slizcí a nikdo je nemá rád,“ začíná jeden z nedávných článků o slimácích. Dá se na nich najít i něco pozitivního?

Jsem asi jediná výjimka v Čechách, která si myslí, že ano. Mám plže v podstatě rád a na zahradě je nezabývám. Oni odklízejí mrtvou rostlinnou masu, když posekám trávu nebo odkvetlé květiny, netřeba je kompostovat ani pálit, do čtrnácti dnů je všechno pryč. Hlemýždi a slimáci mají speciální enzym, který je schopen rozpouštět celulózu, kostru rostlinných buněk, a to jiná zvířata nedovedou. Jsou to v podstatě užiteční tvorové – tedy pokud nepěstujeme něco, co jim obzvlášť chutná.

V tom bude asi ten problém. Jak je přesvědčíte, aby jedli odkvetlé květiny, a ne zeleninu?

Jsem trochu ve výhodě, protože na zahradě pěstuju jen ovocné stromy, keře a květiny. Pokud náhodou vysadím rostlinu, která jim chutná, zkrátka ji sežerou. Kdysi jako student jsem si přivezl z Bulharska semínka tabáku. Krásně vyrostl, ale jakmile ho slimáci a hlemýždi zaregistrovali, tak, zřejmě nadšení nikotinem, v masách připlzali a jali se ho ožírat. Tenkrát jsem se domníval, že jsem povinen své vzácné rostlinky chránit, koupil jsem přípravek jménem Limacid a záhonek jím obsypal. Dopadlo to tak, že plži na Limacidu houfně hynuli a další vlny pak přelézaly své mrtvé druhy, až nakonec sežrali tabák až ke kořínkům. Tak jsem naznal, že nebesa si nepřejí, abych tabák pěstoval. Od té doby žiji s plži v míru.

Někdo se ovšem své zeleniny jen tak nevzdá. Co potom? Zahrádkářští rádci doporučují púlit nožem, zasypávat solí nebo polévat vařící vodou.

Nejšetrnější je plže sesbírat a odnést dostatečně daleko od zahrady. Jsou teritoriální, slimák mívá třeba svůj oblíbený úkryt, do kterého se vrací, takže nestačí je hodit za plot. Ale odnese-li kýbl slimáků třeba jeden kilometr daleko, cestičku domů už nenajdou.

Oni mají smůlu, že jsou poněkud eklaftní a lidé nejvíc přemýšlejí o tom, jak je hubit. Přitom jde o skutečně pozoruhodné tvory.

Čím jsou pozoruhodní?

Už jen ten výkon, doplatit z Iberského poloostrova až k nám. Málokdo také ocení, jak „ekologicky fungující“ zvířata to jsou. Spotřebují rostlinný odpad a nadarmo netopí jako my teplokrevní živočichové, kteří většinu energie investujeme do vlastního vytápění. I ta jejich bezpáteřnost může být užitečná. Jako student jsem jezdil s přáteli na Kavkaz sbírat drobné hlodavce. Dneska už bych to nedělal, ale tehdy jsme na ně lícili pastičky s návnadou a do jedné takové se chytil obří plzák. Byl to ten typ pastičky, který myši přerazí vaz. Ovšem vzhledem k tomu, že slimák žádný vaz nemá, během půl minuty po osvobození nabyl původní formy a vesele odplzal pryč. Ona páteř je obecně pro všechny živočichy zdrojem četných utrpení.

Říkal jste, že jde o zvířata ekologicky fungující, ale při pohybu značně plýtvají slizem.

Pravda, to nezvládli. Každé zvířátko včetně nás má nějakou konstrukční vadu, slimáci mají tuto. Na procházku mohou chodit pouze za chladných nocí s rosou nebo po dešti. Kvůli svému vlhkému povrchu se nemohou odvážit na slunce nebo do suchého biotopu. Brzy by uschli. Někteří zahrádkáři je hubí posypáním solí, což musí být pro tvora celého pokrytého sliznicí skutečně hrůza, ale na druhou stranu díky téhle vlastnosti mají velmi příjemný milostný život. Těžko se do plžů vžít, ale některé druhy například kopulují mnoho hodin zavěšené na slizovém vlákně a pevně vpletení do sebe. Musí to být nevedsní zážitek. Další výhoda je, že jsou hermafroditi, takže v sobě mají mužský i ženský princip, a žijí tedy poklidně a nevzrušeně.

Slimáci se šíří hlavně proto, že nemají přirozené nepřátele. Čím to je, když jde o tak snadnou kořist?

Vždycky říkám, že slimáci jsou cosi jako výsměch přírodnímu výběru. Vezměte si, co všechno se v přírodě spotřebuje. Na každý ekrement se vrhají tesařiči a skarabeové, larvy tesaříků žerou suché dřevo, moli staré chlupy. Tedy všechno těžko stravitelné substance. Slimák je velký balík proteinů, není jedovatý, je pomalý, do ulity se nemůže zatáhnout, nemá žádnou formu obrany a všude je ho spousta. Eventuální slimákožrout by žil v hojnosti a pohodlí. Přitom žádný neexistuje.

Možná nechutnají úplně nejlépe?

Hlemýždě jsem jedl, ale příznám se, že na slimáka jsem si při vši zvidavosti netroufl. Možná je jejich obrannou strategií skutečně to, že jsou tak neuvěřitelně hnusně slizcí. Plži představují takový ostrůvek dávnověkosti, jsou evolučně velmi staří, způsob jejich pohybu působí nesmírně archaicky. Ovšem jde o ostrůvek velmi vzkvétající. Zatímco dnešní přesličky nebo plavuně jsou jen smutným pozůstatkem toho, co kdysi znamenaly, plžů je stále dost. Dost na to, aby se o ně staraly přední týdeníky. ■